

de rimedo sendi monon alilanden. Por solvi la mankon mi fine intencis eldoni Esperanto-librojn, ŝanĝeblajn kontraŭ alilandaj libroj, sed por eldoni novajojn mankas presliteroj esperantaj kaj kapablaj kompostistoj en tiu ĉi milite ruinigita lando. Pro tio mi estis devigita por la eldono elekti nur tion, kion oni kapablas fotografe represii sen kompostado. Kaj lastatempe mi represeldonis per la elspezo de la universitato la tekston de *Tra la Jaro*, kies represmeson ni akiris pere de usona samideano, s-ro A. C. Blatt, kiu en la pasinteco estis kun ni en nia lando dum unu kaj duona jaro. Ĝi servos por komencantoj el miaj studentoj kaj por interŝanĝe akiri alilandajn librojn. Kvankam mi ĉiel klopodis por altkvalite eldoni ĝin kiel en aliaj landoj, tamen la rezulto perfidis mian deziron pro la manko de bonaj presmaŝino, inko, papero kaj tekniko en tiu ĉi lando. Kvankam multe malpli bone farita ol la Londona eldono, tamen ĝi estas unuagrade farita post la milito en nia lando, mi konsciencie diras al vi, kaj mi kuraĝas ĝeni vin petante vian samideanecan helpon por nia movado en tiu ĉi malfavorata lando.

Mi kore deziras, ke vi bonvolos klopodi per anonco aŭ recenzo en via organo por ke multaj el viaj legantoj bonvolu interŝanĝi siajn librojn kun la represaĵo por ke ni povu per la represaĵo multigi Esperanto-librojn en la universitata biblioteko; ĉar mi deziras per sukcesa rezulto de via faro ne nur kontentigi studentojn, sed konstatiĝi al profesoroj ankoraŭ skeptikemaj pri la utileco de Esperanto, la universalecon de Esperanto.

Mi, reprezentante koreajn Esperantistojn, plej samideane salutas al viaj ŝatataj legantoj.

Ĉiam sincere via Hengwi Hong.

ISAE-INFOJMOJ.

061.22 I.S.A.E.

Membrokotizo por 1953 estas por aktiva membro 12 anglaj ŝilingoj (abono de Scienca Revuo enkalkulita). Tio en diversaj valutoj egalas al: Argentino 25 peso, Aŭstrujo 35 ŝilingoj, Belgujo 85 frankoj, Brazilo 30 kruzejoj, Bulgarujo 500 levoj, Ĉeĥoslovakio 85 kronoj, Danujo 12 kronoj, Finnlando 400 markoj, Francujo specialaj kotizoj, Germanujo 7 markoj, Hispanujo 60 pesetoj, Italujo 1000 liroj, Japanujo 600 jenoj, Jugoslavio 500 dinaroj, Meksikio 14 peso, Nederlando specialaj kotizoj, Norvegujo 12 kronoj, Polujo 7 zlotoj, Svedujo 9 kronoj, Svisujo 7.50 kronoj, Usono 2 dolaroj. Bonvolu pagi tuj al la delegito.

Elektio de Komitato. La alvoko en la antaŭa numero pri elekto de komitatanoj estis publikigita tro malfrue. Nun ni devis lasi al la malnovaj komitatanoj elekti estraron por 1953. Tiu elekto estos preta la 1 marto 1953. Por krei novan komitaton por la periodo 1953-1955 (po 1 komitatano en ĉiu lando kaj po 2 komitatanoj por la sekcioj en Britujo, Francujo kaj Nederlando) ni petas la membrojn voĉdoni per letero al la delegito en 1 monato post apero de tiu ĉi alvoko.

La norvegaj membroj jam elektis s-ron C. Støp-Bowitz komitatano.

Terminologia sekcio. La estraro de ISAE decidis fondi Terminologian sekcion de ISAE. Provizora adreso: S-ro S. Alexandersson, Ulricehamnsvägen 16 nb, JOHANNESHOV, Svedujo. Ni vokas ĉiujn interesitajn fakulojn al kunlaboro. Anoncu vin membro de la sekcio!

En Italujo estas fondita Itala Scienca Klubo Esperantista. Adreso de la sekretario: S-ro P. Marelli, piazza Napoli 40, MILANO. La sekretario informis ke oni intencas eldoni terminarojn en formo de apartaj folioj por ĉiu fako kun la lingvoj esperanto — itala — angla — germana — franca. Oni komencos per terminaroj pri mekaniko (ilmaŝinoj ktp.).

En grava itala teknika revuo *Macchine* aperis artikolo de s-ro Marelli kun titolo *I dizionari tecnici*.

Nova adreso de la germana delegito: D-ro C. Dellian, Haus-Nr. 152, (13a) KELHEIM-OST, Germanujo okcidenta.

Saluto el UEA. „Kiel Estrarano por Fakaj Asocioj mi sendas korajn salutojn de U.E.A.-Estraro, kun espero ke la venonta jaro alportos grandan sukceson al via ŝatata Asocio. Sincere via David Kennedy”.

Estraro de ISAE 1952. La Komitato de ISAE elektis estraron kaj revizorojn por 1953 kun jena rezulto: prez. M. Fréchet (Francujo); vicprez. C. Stop-Bowitz (Norvegujo) kaj G. F. Makkink (Nederl.); ĝen. sekr. E. D. Durrant (Britujo); sekr.-kasisto S. Alexandersson (Svedujo); anstataŭantoj H. Sirk (Aŭstrujo) kaj M. J. de Lange (Nederlando); revizoroj K. Young kaj A. A. M. Whitehead (Britujo).

S-roj de Lange kaj Young, tamen, sciigis ke ili ne povas akcepti postenojn.

La jarkunveno de ISAE okazos en la kadro de la 38-a Universala Kongreso de Esperanto en Zagreb, Jugoslavio, de la 25-a de julio ĝis la 1-a de aŭgusto 1953. Tagordo laŭ la statuto. Proponojn pri ceteraj demandoj pri-traktotaj oni sendu al nia sekretario aŭ al sinjoro M. Gjivoje, Vodnikova 19/II, Zagreb I, Jugoslavio. S-ro Gjivoje, kiu estas komitatano de ISAE, aranĝos la kunvenon por ni.

Sven Alexandersson.

LA FONETIKA EKSPERIMENTO DE RADIO ROMA

de W. P. ROELOFS, Nederlando.

414
003.62 : 411.5
409.35 : 654.16 : 656.7

Mi tre kore dankas unuavice al Radio Roma pro ĝia granda komplezo aranĝi la eksperimenton laŭ mia peto kaj organizi ĝin tiel perfekte, kaj dua-vice al ĉiuj aŭskultintoj kiuj bonvolis sendi raportojn, eĉ se ili povis raporti nenion alian ol tion, ke ili sukcesis kapti tute neniom de la disaŭdigo.

Bedaŭrinde kelkaj ne bone komprenis. Kelkaj ja aŭskultis, efektive ion aŭdis, eĉ notis, kaj ne sendis la notojn, opiniante ke ĝi tamen ne ĝustas. Nu, en ĉi tiu kazo eraroj ja estis same bonaj kiel korektaĵoj! Entute mi ricevis 30 pozitivajn raportojn el triangulo kies verticoj troviĝas en Skandinavio, Izraelio, kaj Hispanujo. En tri kazoj (Jugoslavujo, n-roj 2 kaj 3; Francujo, n-roj 11 kaj 12; Nederlando, n-roj 19 kaj 20) du homoj aŭskultis ĉe

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
794 56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n	56 D d r d i v n

La 61-urra kaj 61-malsupra tabeloj tamen pri la abdo de la koronantoj (ab koronantoj) anta ŝu restas la kvin vokaloj: en la unua kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio). En la tria kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio). En la tria kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio). En la tria kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio).

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
601 106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t	106 k c p g t

La 61-urra kaj 61-malsupra tabeloj tamen pri la abdo de la koronantoj (ab koronantoj) anta ŝu restas la kvin vokaloj: en la unua kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio). En la tria kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio). En la tria kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio). En la tria kolono troviĝas la diftara koronanto kaj en la dua kolono la vokalo (en pozicio).

Komparante la rezulton de ĉi tiu radio-eksperimento kun rezultoj kiujn mi ricevis en pli fruaj eksperimentoj (per telefono kaj en kunveno de esperantistoj en Nederlando) mi rimarkis kelkajn interesajn diferencojn, ekz. rilate al la influo de la vokalo sur la klarecon de la akompanaj konsonantoj: en la perradia eksperimento montriĝis ke la *u* ne estas tiel taŭga, kiel ŝajnis en la provizora eksperimento. En tio la eksperimentoj nepre akordas, ke ĝenerale la vokalo *i* malfavore influas la klarecon de la apudaj konsonantoj. Rimarkinda estas en la perradiaj eksperimentoj la oftega misaŭdo de *s* por *ĵ*, kiu en la perradia eksperimento estas multe malpli ofta. Anstataŭe tamen, en la perradia eksperimento precipe la neaŭdo de konsonantoj estas ofta, kaj la misaŭdoj estas multe pli variaj. Interese estas ankaŭ ke en mia provizora eksperimento okazis oftaj misaŭdoj de *b* kiel *v*, kaj eĉ kiel *ŭ*, dum la inverso ne okazis. En la perradia eksperimento estis proksimume male. Ĉiuj ĉi tiaj diferencoj klare montras, ke oni devas esti singarda en siaj konkludoj. Fakte oni bezonus multe pli ampleksan materialon ol ni nun havas.

La ĉi-malsupra tableto montras kiel oni aŭdis la vokalojn: korekte en preskaŭ 96 % de la kazoj. Se oni analizas la aferon, oni rimarkas ke misaŭdo de vokaloj estas tre ofta ĉe iuj aŭskultantoj, kaj preskaŭ tute mankas ĉe aliaj. Ĉi-poste sekvas la vokaloj du poe laŭ sinsekvo de malkreskanta kontrasto kaj kreskanta intermikseblo: (*ai, au*), *io, eu*, (*ae, eo*), *ou, ei, iu, ao*.

Aŭdita	A	E	I	O	U	?	Sumo de l' observoj	Sumo de la eraroj
Dirita								
A	ĉ. 1412	8	2	26	0	0	ĉ. 1448	36
E	10	ĉ. 1336	22	12	4	0	ĉ. 1384	48
I	0	22	ĉ. 1355	2	28	5	ĉ. 1412	57
O	91	7	2	ĉ. 1292	4	0	ĉ. 1396	104
U	2	4	22	26	ĉ. 1319	0	ĉ. 1373	54

Sume: ĉ. 7013 299
= 42,5 %

Oni certe ne eraras supozante ke parto de la eraroj fontas el la emo de la aŭskultantoj aŭdi konatan vorton: *naŭ* anstataŭ *noŭ*, *dum* anstataŭ *dun*, ĉiu anstataŭ *ŝiŭ*, *ĝis* anstataŭ *hiŭ*.

Praktika utilo de la eksperimento. — La senpera kialo por la eksperimento estis la fakto ke, precipe en rondoj de esperantistoj-sciencistoj, oni sentas la bezonon pri help-alfabeto. La nomoj de la konsonantoj en la Zamenhofa alfabeto: *bo, co, ĉo*, ktp. estas tro similaj kaj senvariaj. Efektive jam de pluraj flankoj oni faris proponojn. Ĉi tie mi menciis nur la enketon pri la prononcado de la literoj en preskaŭ 20 lingvoj fare de Prof. Belinfante kaj lian sur la rezulto de ĉi tiu enketo bazitan proponon (Scienca Revuo 3 [1951] 60). La demando estas, ĉu la plej internacia prononco de la literoj estas ankaŭ la plej taŭga. Se ĉefa elemento de tia taŭgeco estas klareco kaj neintermikseblo,

nia fonetika eksperimento nerefuteble montras, ke la „internaciaj“ nomoj de la literoj ĝenerale tute ne estas taŭgaj: *be-de, be-pe, pe-te, es-ef, el-er, be-ve*, por menciis nur kelkajn parojn, tro facile intermiksiĝas. Ĉar temas pri nur kelkdek nomoj, kiuj do sufiĉe facile estas parkerigeblaj, la „aposterioreco“ aŭ „internacieco“ de tiuj nomoj ne estas tiom grava, kiom estas neintermikseblo.

Ni provu do trovi laŭeble neintermikseblajn nomojn por la literoj. Tiuj nomoj ne estu identaj kun esperantaj numeraloj, prepozicioj, ktp. Krome tiuj nomoj estu tiaj ke malfacilaj karamboloj de konsonantoj estu evitataj. Ekzemple se kemiisto en la angla lingvo devas diri HCl (proksimume „eĉ si el“) li aŭ fuŝas la prononcon, aŭ devas fari hiaton inter *ĉ* kaj *s*.

Konsiderante ĉion ĉi tion, mi venis al la konkludo, ke la nomoj de la konsonantoj ĝenerale komencu per la koncerna konsonanto, kiun sekvu vokalo kiu favore efikas por korekta aŭdo de la konsonanto. Tamen, elektante la vokalon oni kalkulu ankaŭ kun la intermikseblo kiu rezultas kiam oni kombinas alian, kun la unua intermikseblan konsonanton kun la sama vokalo. Kie tio ne estas evitebla, oni aldonu distingigan konsonanton. Taŭgaj por tiu ĉi lasta funkcio estas nur tiaj konsonantoj kiuj ĝenerale korekte aŭdiĝas post vokalo, kaj ne kaŭzas malagrablajn karambolojn. Ĉi tiujn postulojn plenumas nur: *m, n, l, r, j* (ne post *i*), kaj *ŭ* (nur post *a, e*, kaj *o*). Cetere oni atentu la intermikseblon de ĉi tiuj distingigaj konsonantoj, kaj strebu al kiel eble plej agrable sonaj nomoj. La radioeksperimento sugestas la jenan sinsekvon laŭ malkreskanta intermikseblo de postvokalaj konsonanto-duoj: *m-n* 210, *l-n* 64, *l-ŭ* 56, Δ -*j* 35, Δ -*r* 34, *r-ŭ* 32, *j-l* 32, Δ -*ŭ* 28, *n-ŭ* 24, *j-n* 22, *j-ŭ* 20, *j-m* 19, Δ -*n* 16, Δ -*l* 7, Δ -*m* 7, *m-l* 7, *j-r* 5, *l-r* 4, *n-r* 4, *m-r* 0, *m-ŭ* 0; la nombroj proksimume mezuras la intermikseblon.

Ĉi tiuj konsideroj kondukis min unuainstance al jena rezulto:

$\frac{a, ba, \acute{e}a, (ra), za}{ja-}$	$\frac{e, ce, je, le}{pe-}$	$\frac{i, ri}{gi-}$	$\frac{pi- (= \pi)}{psi- (= \psi)}$
$\frac{fa-}{ha-}$	$\frac{kse-}{\acute{u}e- (= w)}$		
$\frac{ma-}{taŭ (= \tau)}$			
$\frac{o, go, ŝo, ro (= \rho)}{ko-}$	$\frac{\acute{u}o(-)}{ĝo-, no-}$	$\frac{u, hu, su, vu, kju (= q)}{tu-}$	$\frac{mu- (= \mu)}{nu- (= \nu)}$

En ĉi tiu aranĝo streketo post vokalo montras ke distingiga konsonanto estas ankoraŭ aldonenda. Silabofine distingigataj devas esti tiuj konsonantonomoj kiujn disbaras horizontalaj strekoj. *Fa* kaj *ha* estas intermikseblaj inter si kaj kun *a*; *faŭ* kaj *haŭ* estas intermikseblaj kun *taŭ*. *Ja* estas ekzistanta vorto esperanta; krome minacus iomete intermikso kun *ra, za* kaj *ĉa*. *Ma* eble povus esti intermikсата kun *ra*, kaj simile *ma-* kun *ja-*. Tamen oni devas konfesi, ke la neceso por aldono de distingiga konsonanto al *ma* ne estas nepra. Similaj konsideroj rezultigis la ĉi-supran aranĝon.

Ankoraŭ neniel lokitaj restas, el la latina alfabeto *y*, kaj el la greka alfabeto la literoj φ (*fi*), χ (*hi*), kaj ξ (*ksi*). Ni prefere prokrastu decidon pri ili, ĝis post kiam la nomoj de la aliaj literoj jam estos fiksitaj.

Mi havas la impreson ke la bazo de la nun disponeblaj faktoj apenaŭ lasas lokon por pli taŭgan aranĝon ol, aŭ eĉ same taŭgan aranĝon kiel mi donis ĉi-supre. Sendube pli disputebla estos la elekto de la distingigaj konsonantoj en la unuopaj kazoj. Mi neniel pretendas ke miaj ĉi-sekvaj provoj kaj proponoj estas la plej taŭgaj kaj bonaj. Ĉi tie jam ne temas nur pri klara distingeblo, sed ankaŭ pri belsoneco, pri la efiko de aldono de finaĵoj *o*, *oj*, *on*, *ojn*, *a*, *aj*, *an*, *ajn* al la nomoj, ktp. Mi do invitas vin eventuale sendi al mi vian konstruan kritikon.

En la A-serio: *faj* kaj *ham*, aŭ alternative: *fan* kaj *haj*; *jaj* aŭ *jan* kaj *maŭ*, aŭ alternative *jaŭ* kaj *ma*, *mam*, aŭ *maj*.

En la E-serio: *pej* kaj *ksem* aŭ *kseŭ*; aŭ *peŭ* kaj *ksem* aŭ *ksej*; aŭ, alternative, *pem* kaj *kseŭ* aŭ *kseĭ*. Krome: *ŭel*, *ŭem*, aŭ *ŭeŭ*.

En la I-serio: *ĝim*; *pim* aŭ *pin*; *psi*.

En la O-serio: *koj*, *koŭ* (intermiksebla kun *taŭ*), *kol*, *kojl*, *kojm*, *koŭl*, *koŭm*, ktp.

Oni pripensu ke *ko-* estas intermiksebla ankaŭ kun *ta-*, *fa-*, *ha-*, kaj ke do la distingigaj finaĵoj estu malsamaj en ĉi tiuj kvar kazoj. Krome: *doj*, *ŭo(j)*, *ĝon* (komp. *ĝim*) kaj *non*.

En la U-serio: *tum*, *mum*, *nuj*. Ebla malavantaĝo estas, ke „mili-mumoj” sone multe similas al „minimumoj”. Tial prefere ni konsideru jenajn alternativojn: *tum*, *tul*, *tulm*, *turm*; *mum*, *murm*, *mulm*, *mju* (konforma al la angla prononco, sed kun kelka intermikseblo kun *vu* kaj *kju*); *nuj* (en kombino kun *mju* ankaŭ taŭgus *nim*).

Konsiderinte ĉion ĉi-supran, mi opinias ke la ĉi-sube proponotaj nomoj estas taŭgaj kaj la plej konsiderindaj: *a a*, *b ba*, *c ce*, *ĉ ĉa*, *d doj*, *e e*, *f faj*, *g go*, *ĝ ĝim* aŭ *ĝon*, *h ham*, *h ĥu*, *i i*, *j jaŭ*, *ĵ je*, *k kojĵ* aŭ *kojm*, *l le*, *m ma(m)*, *n non*, *o o*, *p pej*, *q kju*, *r ri* aŭ *ra*, *s su*, *ŝ ŝo*, *t tum*, *tul*, *tulm*, *turm*, *u u*, *ŭ ŭoj*, *v vu*, *w ŭeŭ*, *x ksem*, *y jaj*, *z za*. Krome: φ (*fi*) *ŝom* aŭ *fol*, χ (*hi*) *hoj* aŭ *ĥuj*, μ (*mü*) *mju* aŭ *mulm*, ν (*nü*) *nuj* (aŭ *nim*), π (*pi*) *pim*, ρ (*ro*) *ro*, τ (*taŭ*) *taŭ*, ξ (*ksi*) *kseŭ* aŭ *kseĭ*, ψ (*psi*) *psi*.

Oni komprenu ke ni neniel volas trudi al la grekoj aliajn nomojn por kelkaj literoj el ilia alfabeto. Temas nur pri tio, ke oni uzas tiujn literojn ankaŭ en matematiko kaj kemio, kaj montriĝis ke kelkaj el la oficialaj nomoj estas treege malbone distingeblaj. Tial mi serĉis anstataŭajn nomojn per kiuj ni povos eviti miskomprenojn prononcante formulojn.

Kiam esperantista instanco estos vokita decidi pri ĉi tiu afero, ĝi ne ignoru la suprajn konsiderojn, kaj certe ne la rezulton de la radia eksperimento.

Kion pluan instruas ĉi tiu eksperimento? Kredeble vi scias, ke kvankam la angla lingvo estas uzata en la tutmonda aertrafiko, la aertrafikaj aŭtori-

tatoj konscias ke oni ne povas fanfaroni pri ĝia bona funkciado. Por ni, esperantistoj, neniel mirige. Sendube la angla lingvo estas inter la plej maltaŭgaj por tiu tasko. Ja la angla lingvo estas unu el la sone plej malklaraj lingvoj. Anglaj profesiaj radioparolistoj estas bone kompreneblaj por fremduloj kiuj iom bone scipovas la anglan lingvon, sed kiam oni aŭdas perradie aŭ telefone ajnan anglon aŭ usonanon, la ŝanco estas ne malgranda ke oni spertas malfacilaĵojn. Konsiderante, krome, kiel kiel fuŝe fremduloj (plej) ofte prononcas la anglan lingvon, kaj fine, kiel ĉion ĉi tion ankoraŭ pli malbonigas perturbata ricevo en radiotelefonado, oni ne bezonas multe da fantazio por imagi al kio kondukas la uzado de la angla lingvo en aertrafiko.

La spertoj akiritaj per la esperantlingvaj radiodisaŭdigoj, aŭskultitaj de internacia publiko, ofte sub malfavoraj kondiĉoj, sendube pravigas la konvinkon de la esperantistoj, ke Esperanto estas nekompareble pli taŭga kiel aertrafika lingvo, ol la angla. Tamen, la eksperimento de Radio Roma montras ke, se oni iam decidus uzi Esperanton en la aertrafika radiotelefonado, oni devus krei specialan kodon por kiel eble plej malgrandigi la ŝancon de misaŭdoj. Estas klare, ekzemple, ke la personaj pronomoj esperantaj estas inter si multe tro similaj por permesi ilian uzon en aertrafika kodo por radiotelefonado; simile ankaŭ la numeraloj *ses*, *sep* kaj *dek* estas tro similaj. Krome oni konsideru ke per si mallongeco de vorto ne estas avantaĝo, ĉar misaŭdo aŭ neaŭdo de unu silabo tiam facile perdigas tutan vorton. Aliflanke, kompreneble ankaŭ vortmonstroj ne taŭgas. Plej taŭgaj ŝajnas meze longaj vortoj kies silaboj estu laŭeble klaraj. Tial mi dubas ĉu estas ia avantaĝo en anstataŭigo de „maldekstra” per „*lefta*”, ankaŭ tial ĉar ĉi tiu vorto, trovebla en la aertrafika terminaro, estas same longa kaj havas la samajn vokalojn kiel ĝia malo: dekstra. Cetere jam antaŭ tre longe Rollet de l' Isle enkondukis la vortojn „*verda*(flanka)” (= dekstra), kaj „*ruĝa*(flanka)” (= maldekstra), „*ruĝen*” kaj „*verden*” por uzo en mar- kaj aertrafiko. Ĉi tiuj vortoj, kiuj rilatas al la koloraj lumoj kiujn portas akvo- kaj aerveturiloj, kaj pro ĉi tiu rilato, kaj pro ilia klara distingeblo nepre tute taŭgas, kaj oni ne kreu neologismojn por anstataŭi tute taŭgajn esprimojn.

Sed jam ni lasu tiajn detalojn. Sufiĉas emfazi ke, ĉar ŝajne bagatela misaŭdo povas rezultigi pereon por multaj, la plejbonaĵo estas ankoraŭ ne sufiĉe bona, vero pri kies nepreco la hodiaŭaj aŭtoritatoj de la aviado ŝajnas ne sufiĉe konvinkitaj, kiel montras la ĝisnuna praktiko de la aertrafika radiotelefonado kaj la antaŭnelongaj decidoj ĉi-rilataj. Esperu ni ke baldaŭ en la aviado oni uzos radiotelefonadan kodon fonetike neriproceblan, por ke minimuma estu la ŝanco ke pereu homaj vivoj pro misaŭdoj.